

Zemlja naj se za kak poldrug čevelj globoko in ravno tako široko prekoplje, važe ali trava se na dno zakopljejo in mladi sadniki naj se v tem redu, kakor te pike kažejo, posadijo, se z zemljo zagernejo, ki se okoli njih naj nekoliko z ного poteptá ali pohodi. Sadniki morajo pa že majhne koreninice imeti, in ne smejo dolgo po izkopanju na zraku ležati, ampak, če se precej ne posadijo, se morajo v zemljo zagerniti. Če so popred v slabem zemlji bili, bojo v dobro zemljo presajeni toliko hitreje in lepše rastli. Sadniki se morajo na verhu in na korenincah malo prirezati, in okoli 18 pavcov globoko posaditi. Pervo leto ali drugo spomlad se spet močno pristrižejo z zato narejenimi škarjami ali pa se s serpom obžanjejo do 4 ali 5 čevljev visoko, zakaj višej pušeni bi preveč sence delali. Čez 30 ali 40 let se spet za dva ali tri pavce pri tleh poseka, kar veliko derv za kurjavo dá, iz korenin pa bodo vnovič lepe in goste mladike pognale in v kratkem bo spet lep nov plot stal brez kakega posebnega truda, kateri bo spet tako dolgo terpel.

Pri izbiranju sadnikov pa naj se na večji dobiček gleda. Sadé naj se germovje ali drevesca, ki kak sad rodijo, postavimo: divje jabelka ali hruške (lesnike, drobnice) ktere se bolj nizko obrezujejo; kutne, ki rade nizko rastejo, ktere je pa vsako leto boljše zvezovati kakor pa obrezovati; nešplje, češnje, višnje, slive ali češplje, šterbunceljne, cibore, ternulje in dren; vendar, te sorte les rad pozebe, ali pa preveč iz korenin poganja. Posebno priporočivne za to rabo so bele murve, ker njih perje je sviloprejkam v živež, pa tudi njih sad kure rade zobljajo; španjski ali turški bezeg, se da zvezovati in obrezovati, tako tudi lipa, ki pa le na dobri zemlji rada raste; smreka ali jelka, vendar če je pregosta, rada spodnje veje zgubi in plot redek postane; berst se dá nisko in visoko za plot ravnati, v vsaki zemlji rad raste, gost ostane in se dá obrezovati; akacije ali božje drevo, ktero hitro raste in toraj veliko hoste za kurjavo prinese, toda se ne dá lahko nisko deržati, tudi ga zajci radi objedó; dren, ki ne raste preveč narazen, gost ostane, se dá lahko s škarjami obrezovati, ga nobena žival ne poškodje, ima dobro cvetje, na katerem čebele že zgodaj spomladi pašo najdejo, ima dober sad, ki posušen dobro pijačo dá ali se pa v jesih oberne, in skoraj v vsaki zemlji rad raste; brinje se da lahko s škarjami obrezovati, toda se nerado prime, tudi se rado posuši in se ne da z drugim sadenjem lahko zadelati; ribezelj in bodeče grozdice, ktero se pa večidel le zvezovati in malo obrezovati dá, tako tudi kopinja ali divja gartroža, ktera scer hitro in visoko zraste; tudi maklen se dá nizko in visoko ravnati in ga tudi to priporoči, ker skorej v vsaki zemlji raste.

Sadniki imenovanega drevja in germovja se lahko povsod po hribih in logih, po mejah in pašnikih dobijo, se s koreninami skopljejo in, kakor je bilo rečeno, v živ plot spremenijo po sortah in okoljšinah, kakor komu bolj kaže ali služi.

Gore in hribi se po mnogih krajih nepremišljeno golijo; po logih in hostah le preveč jasno postaja, derv za kurjavo mnogim zmanjkuje, morajo se drago plačevati, posebno po mestih. Od kod jih bo pa ubogi, ki dnarjev nima, dobil? Ali bi ne bilo toraj tudi dobro in kaj koristno, ko bi se za ohranjenje in zasajenje takošnega drevja, ki je za kurjavo, po gorah in logih bolj skerbalo? ko bi se tam pa tam na mejah, pri cestah, potih in ulicah, ob grabnih in sternih krajih take sorte drevje zasadilo, ktero hitro zraste, dobiček prinese, kakor javor, jesen, topolke, jagnetí, akacije, bukve, verbe, berst, smreke, ternulje, leševje, breze, jelše itd.? Za močirne kraje, kjer sadno in drugo drevje ne stori, so posebno jagnetí, verbe, beke, ive, breze in jelše.

To delo bi se vsakemu gotovo obilno izplačalo. Ne gledali bi potem toliko žalostnih golic in pustin, ki nič ne ver-

žejo, in marsikteri ubožec bi se pozimi lahko ogreval, ki drugače zmerzovati mora. Kaj veljá, da je resnica!

Zagore.

Gospodarske skušnje.

(Krave odvaditi, da ne bercajo, kader se molzejo). Kravam, ktere o molži rade bercajo, se zvečer po molži rép blizo spolovil z matozom precej terdo preveže, vendar ne tako hudo, da bi se preščenil; ravno taka prevoza se napravi tudi na sredi in blizo konca répa, in se pusti do družega jutra. Kader grés molst, prereži prevoze eno za drugo, in krava bo že raji deržala; po molži ji pa spet prevoze napravi kakor sinoči, in to delaj tolikokrat, dokler kravo odvadiš, da ne bo bercala več, česar se je, kakor skušnje pripovedujejo, že večkrat po drugi prevezi bercati odvadila.

To sredstvo je lahko. Naj ga poskusi, kdor ima vporne krave, ki o molži rade bercajo.

(Zoper krompirjevo bolezen.) Sto in sto sredstev je bilo že sémtertjé po raznih časnikih nasvetovanih, ktere krompirjevo bolezen odvrtačujejo; pa kakor smo do zdaj prepričani, ga ni bistra glavica še nobenega znašla, s katerim bi se dala gnjilina pri krompirji popolnoma odpraviti in zatreti. Zato tudi danes prinesó „Novice“ eno skušnjo, ktera se gosp. Mikard-u, slavnemu kmetovavcu v touljski okolici na Francoskem, že več let prav dobro obnaša. Tako le je Mikard ravnal:

Ko je krompir semenske jabelčka nastavil, kar se po navadi vélikega serpana zgodi, požanje vés krompirjevec nad zemljo, ostale stebila zasuje dobro kake 4 pavce na debelo z zemljo tako, da ne zahaja ne sončna svitloba ne zrak do njih.

Marsikdo bi mislil, da to ravnanje je krompirju škodljivo, pa skušnje so pokazale, da ne; ker krompir se je v zemlji ravno tako ponašal in debelil, kakor da bi mu perje ne bilo požeto, in je tudi popolnoma zdrav ostal.

Njegovi bližnji sosede to viditi, so ravno tako ravnali, in so tudi dovelj zdravega krompirja pridelali.

Do zdaj se še ni zvedilo, kje krompirjeva bolezen tičí, ali v perji ali v zernji; al če prihaja bolj iz ozračja ali iz zemlje. Po omenjenih Mikarjevih skušnjah jo je gotovo bolj v zemlji iskati. Na vsako vižo je ta reč tako važna, da zasluži, da bi se tudi v naših krajih poskušala, če se bo tako obnašala kakor na Francoskem ali ne! —

Ljudsko šolstvo na Krajskem.

Spisal A. Praprotnik.

(Dalje.)

V ribniškem okraji je farna šola v Ribnici dobila še eno tretjo učivno izbo, in sicer s tem, da je ondotna srenja iz lastnega nagiba dodala še 600 gold., kterih je bilo odločeno učniku zraven njegovih prejšnjih dohodkov še 150 gold., prvemu podučniku 250 gold. in drugemu 200 gold. Tudi v Soderšici je dobila šola podučnika 156 gold. dohodkov.

V žužemberškem okraji je farna srenja v Hinah za ondotnega učenika izgotovila 250 gold. dohodkov.

V laščeškem okraji so v Dobrem Polji sozidali novo šolsko poslopje, ktero je veljalo čez 4000 gold.

V ložkem okraji je farna srenja v Šentvidu pri Žilcah učenikove dohodke povzdignila od 143 gold. 50 kr. na 206 gold. 24 kr. Ravno tako tudi na Blokah od 161 gold. 26¼ kr. na 230 gold. 31 kr.

V planinskem okraji je teržna srenja v Planini kupila za šolo prav primerno in prostorno hišo. Zraven tega pa je tudi še obljubila dati vsako leto 100 gold. za osebnega učenikovega pomočnika, ker je učenik že star in nezmožen.